

Spreminjati sestavine za isti recept ali spremeniti recept?

Živimo v času, v katerem ljudje spreminjamo predpostavke, ki so dolgo časa vzpostavljale temelje našega sveta, tudi sistema vzgoje in izobraževanja. Govorimo o paradigmatškem premiku od gotovosti k negotovosti, od stabilne, statične urejenosti in predvidljivosti k nestabilni, dinamično spreminjajoči se (ne)urejenosti in nepredvidljivosti, od pojmovanja sprememb kot ločenih pojavov k njihovemu razumevanju kot odnosnih in družbenih procesov. Vse kompleksnejše vzgojno izobraževalne razmere v 21. stoletju nas spodbujajo k oblikovanju novih odgovorov.

Spremembe procesov vzgoje in izobraževanja še naprej načrtujemo po logiki menjave sestavin za kuhanje jedi po istem receptu, a zdi se, da potrebujemo drugačen recept – spremembo naše miselnosti in odnosne prakse. Učitelje in učence smo navajeni razumeti kot potrošnike nenehno porajajočih se sprememb vzgojno izobraževalnih procesov, namesto da bi jih razumeli kot njihove aktivne, cenjene soustvarjalce.

Spremembe še vedno večinoma načrtujejo tisti, ki neposredno ne sodelujejo v procesih spreminjanja, kjer so glavni akterji učitelji in učenci, največji izvedenci za oceno stanja in sprejemanje odločitev o njegovih potrebnih spremembah.

Eden od novih odgovorov na omenjene izzive je *sodelovalna, soustvarjalna paradigma*. Ko jo udeležamo, med »stranskimi«¹ proizvodi procesov spreminjanja izstopa zaupanje med udeleženci interakcij v sistemu vzgoje in izobraževanja. Po tej paradigmi, empirično utemeljeni na sodobnih znanostih o kompleksnosti, je vzajemno zaupanje najbolj spodbuden kontekst za porajanje občutkov varnosti, zadovoljstva, sreče, samozavesti, uravnoveženih razmerij moči ter motiviranosti udeležencev za nadaljnje sodelovanje.

Naštete odnosne značilnosti so kriterij kakovosti katerekoli izobraževalne reforme (namesto učnih izidov kot standarda, ki ga narekuje aktualna izobraževalna politika). Ustvarjanje priložnosti za dialog in razvijanje spretnosti pogovora v smeri želenih sprememb sta prednostna naloga in cilj sodelovanja v sistemu vzgoje in izobraževanja.

Delavnica je korak na poti k uresničevanju te vizije, odprt prostor za spoštljivo, radovedno spoznavanje predpostavk, potreb, pričakovanj, razumevanj, čustev, vrednot, obnašanj itn. članov skupine. Je učni kontekst za vzpostavljanje odnosa, v katerem se med sogovorniki razvija vzajemno zaupanje in se krepijo občutki varnosti kot predpogoj za procese spreminjanja.